

Λουίς-Ζυβιέρ-Βρισσόν. 338/1914

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΣΤΡΑΤΟΥ

ΑΠΟΜΑΧΟΣ,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΕ'. (ΑΘΗΝΗΣΙ, 30 'Ιουνίου 1860.) ΑΡΙΘ. 15.

ΠΕΡΙ ΕΛΙΓΜΩΝ.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ (Spectateur militaire), ὑπὸ Α.

Μαυρομηχάλη, ὑπολοχαγοῦ τοῦ πελικοῦ.

Ἐκαστον ὄπλον ἔχει ἰδίους ἐλιγμούς, ὑπάρχουσιν ὅμως ἐλιγμοί, καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ πλεῖστοι βρασιζόμενοι ἐπὶ καθολικῶν ἀρχῶν, κοινῶν καὶ εἰς τὰ τρία ὄπλα.

Πᾶς ἐλιγμὸς σκοπὸν ἔχει τὴν μετὰταξιν ἀπὸ τῆς παρατάξεως εἰς τὴν κατὰ γάλαγγα τάξιν καὶ τ' ἀνάπαλιν, τὴν ἐν κατατάξει πορείαν, τὴν κατὰ γάλαγγα πορείαν καὶ τὸ μάχεσθαι. Ἀπαντες οὗτοι οἱ ἐλιγμοί, ἐξαιρέσει τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν μάχην, βρασιζονται ἐπὶ καθολικῶν ἀρχῶν, ἀνεξαρτήτων τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ στρατεύματος, εἰς τρόπον ὥστε οἱ ἐλιγμοί ἐκάστου ὄπλου δὲν εἶναι ἢ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν καθολικῶν τούτων ἀρχῶν ἀναλόγως τῆς ἐιδικότητος τοῦ ὄπλου (α). Ἡ ἐκθεσις τῶν ἀρχῶν τούτων εἶναι

(α) Αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐλιγμῶν εἰσὶν ἀνεξάρτητοι τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ στρατεύματος, διότι π. χ. αἱ κινήσεις τάγματος εἰσὶν αἱ αὐταὶ μετὰ τὰς σώματος στρατοῦ (corps d' armée) ὑπὸ ἄλλην κλίμακα· δυνατὸν δὲ νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἅπαντες οἱ ἐλιγμοί ὑπὸ τμήματος συγκεκριτημένου ἐκ 32 ἢ καὶ ἐκ 10 ἀνδρῶν.

είδος α Γενικής θεωρίας τῶν Ἐλιγμῶν », τὴν ὑπαρξίν τῆς ὁποίας ἐννοεῖ πᾶς ὁ ὀπωσοῦν μελετήσας τοὺς ἐλιγμοὺς ἀξιωματικῶς.

Ἡ σπουδὴ τῆς γενικῆς ταύτης θεωρίας θέλει ἀπλοποιήσῃ ἰδίως τὴν τῶν κανονισμῶν τῶν διαφόρων ὄπλων κατ' ἰδίαν, καθιστῶσα δὲ τὰς ἐπὶ τῶν ἐλιγμῶν ιδέας εὐρυτέρας, θέλει μεγάλως διευκολύνει πάντα ἀξιωματικὸν εἰς τὸ νὰ κατανοήσῃ τοὺς ἐλιγμοὺς οἰουδήποτε ὄπλου.

Ἡ γενικὴ αὕτη θεωρία δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ μόνον ὡς ἀπάνθισμα τῶν ἐκ τῆς ἐν χρήσει κανονισμοῦ κοινῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἰδίως ὡς ἐκθεσις τῶν ἀπολύτων ἀρχῶν, ἐφ' ὧν ἀναγκαιῶς στηρίζεται ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐλιγμῶν, ὑπὸ τὴν πρακτικὴν αὐτῶν χρῆσιν ἀποκλειστικῶς θεωρουμένων, τουτέστιν ὡς μέσον τῆς τακτικῆς.

Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν τούτων, μεμονωμένως λαμβανομένων ἢ συνδυαζομένων ἀλλήλαις, θέλομεν ἀνεύρει ὅλους τοὺς ἐλιγμοὺς, τοὺς ὁποίους δύναται νὰ ἐκτελέσῃ οἰουδήποτε ὄπλου, ἐξαιρουμένων τῶν ἐχόντων σχέσιν εἰς τὴν μάχην, ὡς καὶ τῶν ἐχόντων μόνον σκοπὸν τὴν ἐπίδειξιν ἐλιγμῶν, καὶ ἐκτὸς τοῦ προκειμένου ὄντων.

Γενικὴ διαίρεσις τῶν ἐλιγμῶν.

Οἱ διάφοροι τρόποι τῆς διατάξεως στρατεύματος, οἰουδήποτε ὄπλου, ἔχουσι σκοπὸν τὴν μετάβασιν αὐτοῦ ἀπὸ τινος σημείου εἰς ἄλλο ἢ τὴν μάχην. Ἐκ τούτου δύο εἰσὶν αἱ θεμελιώδεις διατάξεις ἢ κατὰ φάλαγγα, ἥτις εἶναι ἡ συνήθης τάξις τῆς πορείας, καὶ ἡ παράταξις, ἥτις εἶναι ἡ συνήθης τάξις τῆς μάχης.

Πᾶς ἐλιγμὸς σκοπὸν ἔχει τὴν μετάταξιν ἀπὸ τῆς παρατάξεως εἰς τὴν κατὰ φάλαγγα τάξιν, καὶ τ' ἀνάπαλιν, τὴν ἐν παρατάξει πορείαν, τὴν κατὰ φάλαγγα πορείαν καὶ τὴν μάχην.

Οἱ ἐλιγμοὶ ὄθεν δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν ὡς ἀκολούθως, ἀνευ διακρίσεως ὄπλου.

Ἄρθρ. 1. Μετάταξις ἀπὸ τῆς παρατάξεως εἰς τὴν κατὰ φάλαγγα τάξιν.

Ἄρθρ. 2. Βάδισμα κατὰ φάλαγγα καὶ σχετικαὶ αὐτῶ κινήσεις.

Ἄρθρ. 3. Μετάταξις ἀπὸ τῆς κατὰ φάλαγγα τάξεως εἰς τὴν παράταξιν.

Ἄρθρ. 4. Βάδισμα ἐν παρατάξει καὶ σχετικαὶ αὐτῶ κινήσεις.

Ἄρθρ. 5. Ἐλιγμοὶ μάχης.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἄρθρον, μὴ δυνάμενον νὰ περιληφθῇ εἰς τὴν γενικὴν θεωρίαν τῶν ἐλιγμῶν, σύγκειται ὡς ἐξῆς, δι' ἕκαστον ὄπλου.

Διὰ τὸ πεζικόν, ἐκτέλεσις πυρῶν, ἐκτάξεις κατὰ τοῦ ἰππικοῦ, ἐλιγμοὶ ἀκροβολιστῶν.

Διὰ τὸ ἰππικόν, προσβολὴ ἐν παρατάξει, προσβολὴ κατὰ φάλαγγα, ἐλιγμοὶ ἀκροβολιστῶν.

Διὰ τὸ πυροβολικόν, ἐκτάξεις πρὸς πυροβολισμὸν καὶ σχετικαὶ εἰς αὐτὰς κινήσεις, ἐκτέλεσις πυρῶν (1).

Εἰσαγωγή.

Περὶ τακτικῆς μονάδος. Ἐκαστον ὄπλον ἔχει τὴν τακτικὴν του μονάδα, τὰ στοιχεῖα τῆς ὁποίας μένωσι συνήθως ἠνωμένα εἰς τε τοὺς ἐλιγμοὺς καὶ τὴν μάχην.

(α) Παρατηρητέον ὅτι ἡ πρὸς πυροβολισμὸν ἐκτάξις ἴδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀληθὴς τάξις μάχης τοῦ πυροβολικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ τὸ πυροβολικὸν δὲν δύναται νὰ κινηθῇ, οὐδὲ κατὰ συνέπειαν τούτου νὰ ἀκολουθήσῃ γενικὴν τινα κίνησιν, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι προτιμώτερον νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν λέξιν παράταξις, ἡ συνήθης αὐτῆς σημασία τῆς πρὸς πυροβολισμὸν ἐκτάξεως καὶ τῶν σχετικῶν αὐτῇ κινήσεων, θεωρουμένων ὡς ἰδίῳ τῆς μάχης ἐλιγμῶν.

Ἡ τακτικὴ αὕτη μονὰς τοῦ μὲν πεζικοῦ εἶναι τὸ τάγμα, τοῦ ἵππικοῦ ἡ ἴλη, καὶ τοῦ πυροβολικοῦ ἡ κανονοστοιχία. Αὐτὴ ὑποδιαιρεῖται εἰς τμήματα κατὰ μᾶλλον ἢ ἥττον πολυάριθμα, ἐκ δὲ τῆς ἐνώσεως τῶν μονάδων τούτων, κατ' ἀριθμὸν μεταβλητὸν, προκύπτουσιν ἄλλαι μονάδες καλούμεναι *συντάγματα, ταξιαρχίαι καὶ μεραρχίαι*.

Εἰς τὸ ἐξῆς θέλομεν καλεῖ ἀποκλειστικῶς τακτικὴν μονάδα τὸ τάγμα, τὴν ἴλην, τὴν κανονοστοιχίαν.

Περὶ παρατάξεως. Ἐν παρατάξει ἡ τακτικὴ μονὰς ἢ τῶν ὑποδιαιρέσεων αὐτῆς, μεμονωμένως λαμβανομένη, εἶναι συνήθως ἀνεπτυγμένη ἐν γραμμῇ καὶ διατεταγμένη κατὰ ζοίχους καὶ ζυγούς, μᾶλλον ἢ ἥττον προσεγγίζοντας, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὴν εἰδικότητα τοῦ ὄπλου.

Ὅταν ἡ γραμμὴ συγκροτῆται ἐκ πλείονων μονάδων, αἱ μονάδες αὗται χωρίζονται διὰ μεταβλητῶν διαστημάτων.

Ἐν ἡ πλείονα τμήματα τῆς γραμμῆς δύνανται νὰ ᾖναι τεταγμένα κατὰ φάλαγγας.

Ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στρατευμάτων, ἡ παρατάξις δύνανται νὰ συγκροτῆται ἐκ πλείονων γραμμῶν, τεταγμένων τῶν μὲν ὀπίσω, τῶν δὲ κατ' ἀποστάσεις μεταβλητάς.

Περὶ τῆς κατὰ φάλαγγα τάξεως. Ἡ φάλαγξ συντάσσεται, διαιρουμένης τῆς γραμμῆς εἰς τμήματα ὅσον οἶοντε ἴσα ὢν ὁ ἀριθμὸς μεταβάλλεται, καὶ τεταγμένα τὸ ἐν ὀπίσω τοῦ ἄλλου, εἰς ἀπόστασιν μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλην.

Κατὰ τὴν σύνταξιν ὅθεν τῆς φάλαγγος ὑπάρχουσι δύο ζοιχεῖα μεταβλητά, ὁ ἀριθμὸς τῶν τμημάτων, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἔκτασις τοῦ μετώπου, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν τμημάτων τούτων ἀπόστασις, ἥτοι τὸ βάθος τῆς φάλαγγος· ἀλλ' ἕκαστον τῶν στοιχείων τούτων δὲν δύνανται νὰ μεταβληθῆ πέραν ὀρίου τίνος.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τμημάτων ἢ τῶν ὑποδιαιρέσεων δὲν δύνα-

ται νὰ ᾖναι μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στοίχων τῆς παρατάξεως (εἰς τὰς κατὰ πλευρὰν πορείας), οὔτε μικρότερος τῶν δύο (εἰς τὴν καθ' ἡμίλαρχίας τῆς φάλαγγος τῆς ἴλης).

Ἡ ἀπόστασις ἐκάστου τμήματος ἀπὸ τοῦ ἐπομένου (μετρούμενη ἀπὸ μετώπου εἰς μέτωπον) ἔχει ὡς μέγιστον ὅρον τὴν ἔκτασιν τοῦ μετώπου ἐνός τῶν τμημάτων τούτων, ἀυξανομένων, ἐὰν ᾖναι ἀνάγκη, διὰ τοῦ διαστήματος τῆς παρατάξεως, ὡς ἐλάχιστον δὲ, ὅταν τὰ τμήματα προσεγγίζουσιν ὅσον οἶόν τε ἄλληλα.

Εἰς τὴν πρώτην περίστασιν ἡ φάλαγξ καλεῖται *ἀραιά*, διότι τὸ μῆκός της εἶναι ἴσον μὲ τὴν ἔκτασιν τῆς παρατάξεως, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, εἶναι φάλαγξ *ἡμιαραιά ἢ πυκνή*.

Ὅταν γραμμὴ στρατεύματος συντάσσεται ἐπὶ μίαν μόνον φάλαγγα, ὅλα τὰ τμήματα τῆς γραμμῆς ταύτης εἶναι συνήθως τεταγμένα τὸ ἐν ὀπίσω τοῦ ἄλλου κατὰ τὴν ἐν κατατάξει θέσιν των, τῆς μίᾳς τῶν πτερύγων τῆς γραμμῆς σχηματίζουσης τὴν κεφαλὴν, τῆς δ' ἑτέρας τὴν οὐρὰν τῆς φάλαγγος. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ φάλαγξ εἶναι *ἀπλή*.

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἑτέρα διάταξις φάλαγγος, καθ' ἣν ἡ κεφαλὴ αὐτῆς σχηματίζεται ἐκ δύο παραπλησίων μεσαίων ὑποδιαιρέσεων· ἐκάστη τῶν ὑποδιαιρέσεων τούτων εἶναι ἡ κεφαλὴ ἀπλῆς φάλαγγος, συγκροτουμένης ἐξ ὄλων τῶν ὑποδιαιρέσεων τῆς πτέρυγος, τῆς ὁποίας αὕτη ἀποτελεῖ μέρος. Αἱ δύο αὗται φάλαγγες βαδίζουσιν οὕτω συννηωμένοι καὶ σχηματίζουσι τὴν καλουμένην *διπλῆν φάλαγγα ἢ φάλαγγα προσβολῆς*.

Ἄρθρ. 1ον Μετάταξις ἀπὸ τῆς παρατάξεως εἰς τὴν κατὰ φάλαγγα τάξιν.

Πᾶσα κίνησις, δι' ἧς στράτευμα μετατάσσεται ἀπὸ τῆς παρατάξεως εἰς τὴν κατὰ φάλαγγα τάξιν μὲ ὀλόκληρον ἀπόστασιν, καλεῖται *τμησις*, πτόξις δὲ, πᾶσα κίνησις δι' ἧς στρά-

τευμα μετατάσσεται ἀπὸ τῆς παρατάξεως εἰς τὴν κατὰ φάλαγγα τάξιν με ἀπόστασιν μικροτέραν τῆς ὀλοκλήρου.

Στράτευμα ἐν παρατάξει συντάσσεται κατὰ φάλαγγα διὰ τὴν κάμην μέτωπον ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ, ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω (1).

Ἡ ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ ἀνωτέρω κινήσεις δύναται νὰ ᾖναι ταυτοχρόνως ἢ διαδοχικῆ, καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περιστασιν ἅπαντα τὰ ἐν γραμμῇ τμήματα διεκβάλλουσι ταυτοχρόνως ἐπὶ τὰ πρόσω, (κατ' οὐλαμούς ἐπὶ δεξιὰ, διὰ τὸ ἱπικόν) ἢ ἐπὶ τὰ ὀπίσω, (κατὰ λόχους ὀπισθεν ἐπὶ δεξιὰ, διὰ τὸ πεζικόν), εἰς δὲ τὴν δευτέραν περιστασιν, ἡ μία τῶν πτερυγῶν βαδίζει πρὸς τὴν ἀντίθετον πτέρυγα, διαβαίνουσα ἐμπροσθεν ἢ ὀπισθεν τοῦ μετώπου (κατὰ λόχους (pelotons) ἐπὶ δεξιὰ ἢ κατὰ λόχους ὀπισθεν ἐκ δεξιῶν ἐπ' ἀριστερὰ).

Αἱ ἐπὶ τὰ πρόσω τμήσεις ἐκτελοῦνται ἐκ μιᾶς τῶν πτερυγῶν, τοῦ πρώτου τμήματος τῆς πτέρυγος ταύτης προβαίνοντος, τῶν δὲ ἄλλων βαδίζόντων διαγωνίως, διὰ νὰ καθεῖξωσι τὰς ἐν τῇ φάλαγγι θέσεις τῶν.

Αἱ ἐπὶ τὰ πρόσω πτύξεις δύναται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐφ' οἰουδήποτε τῶν τμημάτων τῆς γραμμῆς· τὸ τμήμα τοῦτο μῆναι, μέτωπον ἔχον πρὸς τὰ ἐμπρὸς, τὰ δὲ ἄλλα ἐκτελοῦσι τὴν κινήσιν των ὀρθογωνίως ἢ διαγωνίως, βαδίζοντα κατὰ πλευρὰν διὰ νὰ καθεῖξωσι τὰς ἐν τῇ φάλαγγι θέσεις των, ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω τοῦ τμήματος ἐφ' οὗ ἐκτελεῖται ἡ πτύξις.

Αἱ τμήσεις καὶ πτύξεις με μέτωπον ἐπὶ τὰ ὀπίσω ἐκτελοῦνται κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχάς, ὡς καὶ αἱ ἐπὶ τὰ πρόσω, τοῦ στρατεύματος ὑποστρεφομένου πρὸ ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς φάλαγγος.

Ἡ διπλῆ φάλαγξ συντάσσεται διὰ διπλῆς τμήσεως ἢ δι-

(1) Παρατηρητέον ὅτι, ὑπαγομένων τῶν ἐλιγμῶν εἰς τὰς θεμελιώδεις βάσεις των, ἀνάγκη νὰ ὑποκλεισθῇ πᾶσα ἰδέα ἀντιστροφῆς, ἥτις φάλαγγι δὲν εἶναι ἢ ἀρχὴ σφαλερὰ καὶ ὅλως συνηματικῆ.

πλῆς πτύξεως ἐπὶ τῶν δύοπραπλησίων μεσσίων τμημάτων τῶν ἀποτελούντων τὴν κεφαλὴν τῆς φάλαγγος.

Αἱ διάφοροι αὐταὶ κινήσεις, ἐξαιρέσει τῶν ἐκ δεξιῶν ἐπ' ἀριστερὰ ἢ τ' ἀνάπαλιν τμήσεων, ὡς καὶ τῶν ἐπὶ τὰ πρόσω πτύξεων, δύναται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐν ἡρεμίᾳ ἢ ἐν βαδίσματι. Τὰ στρατεύματα, τὰ χρώμενα διαφόρων βηματισμῶν, δύναται νὰ ἐκτελῶσι βαδίζοντα τὰς πτύξεις ἐν διπλῇ φάλαγγι ἢ ἐπὶ τὰ πρόσω μιᾶς τῶν πτερυγῶν διὰ ταχυτέρων βηματισμῶν.

Ἄρθρ. 2. Βάδισμα κατὰ φάλαγγα καὶ σχετικαὶ αὐτῶ κινήσεις.

Ἡ φάλαγξ βαδίζει διὰ νὰ μεταβῇ, ἢ ἐπὶ τὰ πρόσω (βάδισμα προχωρητικόν), ἢ πρὸς μίαν τῶν πλευρῶν της (βάδισμα κατὰ πλευρὰν), ἢ συγχρόνως ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ πρὸς μίαν τῶν πλευρῶν της (βάδισμα λοξόν), ἢ τέλος ἐπὶ τὰ ὀπίσω.

Εἰς τὰς διαφόρους ταύτας περιστάσεις, ἕκαστον τμήμα τῆς φάλαγγος κινεῖται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐν παρατάξει βαδίσματος, διατηροῦν τὴν τε ἀπόστασιν καὶ κατεύθυνσιν του διὰ τῶν ὁδηγῶν. (ἴδε ἄρθρ. 4.)

Ὁ ὁδηγὸς τῆς φάλαγγος, ὁ εὐρισκόμενος ἐπὶ μιᾶς τῶν πτερυγῶν τοῦ προπορευομένου τμήματος, κανονίζει τὴν ταχύτητα τῆς πορείας καὶ τὴν κατεύθυνσιν τῆς φάλαγγος· οἱ δὲ ἐπὶ τὴν αὐτὴν πτέρυγα ὁδηγοὶ τῶν ἐπομένων τμημάτων κανονίζουν τὴν κατεύθυνσιν καὶ τὴν πορείαν τῶν τμημάτων των ἐπὶ τοῦ ἡγουμένου αὐτῶν ὁδηγοῦ.

Αἱ εἰς τὸ κατὰ φάλαγγα βάδισμα σχετικαὶ κινήσεις εἰσὶν αἱ ἀλλαγαὶ κατευθύνσεως καὶ ἡ ἀβῆσις ἢ ἡ ἐλάττωσις τοῦ μετώπου ἢ τοῦ βάθους τῆς φάλαγγος.

Περὶ ἀλλαγῶν κατευθύνσεως κατὰ φάλαγγα. Αἱ ἀλλαγαὶ κατευθύνσεως φάλαγγος γίνονται ἐν βαδίσματι ἢ ἐν ἡρεμίᾳ.

Εἰς τὴν ἐν βαδίσματι ἀλλαγὴν κατευθύνσεως, τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τμήμα τῆς φάλαγγος, καὶ διαδοχικῶς ὅλα τὰ λοιπὰ, ἐκ-

τελοῦσι τὴν ἀλλαγὴν κατευθύνσεως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου δι' ἐπιστροφῶν, εἰς ἃς ὁ βαθμὸς τῆς ταχύτητος τοῦ ἄξονος καὶ τὸ τόξον τοῦ κύκλου, τὸ ὁποῖον διατρέχουν, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τοῦ μετώπου καὶ τὰς ἀποστάσεις τῶν τμημάτων, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ κενουῖται ὁ τόπος εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐπιστροφῆς.

Ἡ ἐν ἡμερίᾳ ἀλλαγὴ κατευθύνσεως σκοπὸν ἔχει τὴν στροφὴν τοῦ μετώπου τῆς φάλαγγος. Πρὸς τοῦτο, ἕκαστον τμῆμα τῆς φάλαγγος συντάσσεται κατὰ φάλαγγα πρὸς τὴν πλευρὰν τὴν ἀντίθετον εἰς τὴν νέαν κατεύθυνσιν. Ὅλαι αὗται αἱ φάλαγγες ἐκτελοῦσι συγχρόνως τὰς ἀναγκαίας ἀλλαγὰς κατευθύνσεως, διὰ νὰ τοποθετηθῶσι καθέτως ἐπὶ τῆς νέας κατευθύνσεως, καὶ κάμνουσι μέτωπον πρὸς τὰ ἐμπρός.

Αἱ διάφοροι ἀλλαγαὶ κατευθύνσεως δύνανται νὰ γίνωσιν ὑπὸ γωνίαν, περιλαμβανομένην μεταξὺ 0 καὶ 90 μοιρῶν.

Περὶ αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τοῦ μετώπου ἢ τοῦ βήθους τῆς φάλαγγος.

Ἡ αὐξήσις ἢ ἡ ἐλάττωσις τοῦ μετώπου τῆς φάλαγγος (π. χ. σχηματισμὸς ἢ τμησις τῶν διλοχιῶν εἰς τὸ πεζικόν) δύνανται νὰ γίνῃ ἐν ἡμερίᾳ ἢ ἐν βαδίσματι, ἀπάντων τῶν τμημάτων δυναμένων διὰ ταχυτέρων βηματισμῶν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν των κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κινήσεως.

Οἱ ἐλιγμοὶ οὗτοι ἐκτελοῦνται διὰ γενικῆς κινήσεως, ἐκτὸς μόνον τῆς ἐλαττώσεως τοῦ μετώπου τῆς μὴ ἀραιᾶς φάλαγγος, καθ' ἣν περίπτωσιν τὰ τμήματα τέμνονται διαδοχικῶς ἀρχομένης τῆς κινήσεως ἐκ τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τμήματος.

Ἡ αὐξήσις ἢ ἡ ἐλάττωσις τοῦ βήθους τῆς φάλαγγος (αὐξήσις ἢ ἐλάττωσις τῶν ἀποστάσεων εἰς τὸ πεζικόν) δύνανται νὰ γίνῃ ἐφ' οἰοδῆποτε τμήματος τῆς φάλαγγος, ἐν βαδίσματι ἢ ἐν ἡμερίᾳ, ἅπαντα δὲ τὰ τμήματα δύνανται διὰ ταχυτέρων βηματισμῶν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν των κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κινήσεως.

Ἄρθρ. 3. Μετάταξις ἀπὸ τῆς κατὰ φάλαγγα τάξεως εἰς τὴν παράταξιν.

Καλεῖται γενικῶς *σύνταξις εἰς παράταξιν* (formation en bataille) ἡ κίνησις δι' ἣς στράτευμα μετατάσσεται ἀπὸ τῆς κατὰ φάλαγγα τάξεως εἰς τὴν παράταξιν, ἀλλὰ καλοῦνται εἰδικῶς *ἀναπτύξεις* αἱ εἰς παράταξιν συντάξεις τῆς μὴ ἀραιᾶς φάλαγγος.

Ἄπλη φάλαγγξ δύνανται νὰ συνταχθῇ εἰς παράταξιν με μέτωπον ἐπὶ δεξιᾷ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ, ἐπὶ τὰ πρόσω ἢ τὰ ὀπίσω.

Περὶ τῶν εἰς παράταξιν συντάξεων με μέτωπον ἐπὶ δεξιᾷ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ.

Εἰς τὰς εἰς παράταξιν συντάξεις ἐπὶ δεξιᾷ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ, διακρίνομεν τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ γραμμὴ τῆς παρατάξεως εἶναι ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τῆς φάλαγγος, (ἐπὶ δεξιᾷ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ εἰς παράταξιν)· καὶ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν εἶναι ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς πλευρᾶς ταύτης καὶ πρὸ αὐτῆς, (πρὸς δεξιᾷ ἢ πρὸς ἀριστερὰ εἰς παράταξιν.)

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ φάλαγγξ πρέπει νὰ ἦναι ἀραιά, τοῦ δὲ μετώπου τῆς παρατάξεως ὄντος ἐπὶ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς τῆς φάλαγγος, ἕκαστον τμῆμα ἐκτελεῖ ἀπλὴν ἐπιγραφὴν διὰ νὰ παραταχθῇ.

Ἡ κίνησις δύνανται νὰ ἦναι ταυτόχρονος, ἐὰν ὀλόκληρος ἡ φάλαγγξ ἦναι ἀραιά.

Ὅταν ἡ γραμμὴ τῆς παρατάξεως ἦναι ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς πλευρᾶς τῆς φάλαγγος καὶ πρὸ αὐτῆς, ἡ κίνησις εἶναι διαδοχικὴ, οἰκιδῆποτε καὶ ἀν ὧσιν αἱ ἀποστάσεις. Τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φάλαγγος τμῆμα ἐκτελεῖ ἐπιστροφὴν διὰ νὰ παραταχθῇ, τὰ δὲ λοιπὰ προχωροῦσιν ἐπιστροφόμενα ἕκαστον κατὰ σειρὰν διὰ νὰ ταχθῶσι παραπλεύρως τοῦ προηγούμενου.

Περὶ τῶν ἐπὶ τὰ πρόσω ἢ τὰ ὀπίσω εἰς παράταξιν
συντάξεων.

Ἡ ἀραιὰ φάλαγξ δύναται νὰ συνταχθῆ εἰς παράταξιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς φάλαγγος, μὲ μέτωπον ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω πρὸς δεξιὰ ἢ πρὸς ἀριστερά. Τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φάλαγγος τμήμα μένει, μέτωπον ἔχον ἐμπρὸς, ἢ στρέφει τὸ μέτωπον πρὸς τὰ ὀπίσω, ἕκαστον δὲ τῶν ἄλλων τμημάτων κατευθύνεται ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως, βαδίζον διαγωνίως καὶ τοποθετεῖται ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ πρώτου τμήματος.

Ὅταν ἡ φάλαγξ συγκροτῆται ἐκ πλειόνων τακτικῶν μονάδων, ἕκαστη αὐτῶν συντάσσεται εἰς μερικὴν φάλαγγα, κατευθύνεται πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐν γραμμῇ αὐτῆς θέσιν καὶ παρατάσσεται κατὰ τὰς καταδειχθείσας ἀνωτέρω ἀρχάς.

Ἡ ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τῆς φάλαγγος εἰς παράταξιν σύνταξις μὲ μέτωπον ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω ἐκτελεῖται, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἀφοῦ προηγουμένως ὅλα τὰ τμήματα στρέψωσι μέτωπον πρὸς τὰ ὀπίσω.

Διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν συντάξεων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τῆς φάλαγγος, ἡ ἀραιὰ φάλαγξ συντάσσεται εἰς παράταξιν μὲ μέτωπον ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω, ἐφ' οἷουδέποτε τμήματος, τῆς κεφαλῆς τῆς φάλαγγος μεταφερομένης δεξιὰ ἢ ἀριστερά. Τὸ τμήμα ἐπειδὴ εἶναι ἡ βᾶσις τῆς συντάξεως, ἅπαντα τὰ ὀπίσω αὐτοῦ τμήματα ἐκτελοῦσι τὴν σύνταξιν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φάλαγγος, ἅπαντα δὲ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐκτελοῦσι τὴν σύνταξιν ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τῆς φάλαγγος,

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ.

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ Κ. Γ. ΚΑΡΑΤΖΑ.

Διὰ τὴν σύνταξιν τῶν παραγγελημάτων εἶναι ἀνάγκη νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, ἡ σαφὴνεια εἰς τὰ προαγγελτικά ἢ εἰδοποιητικά, ὁ τόνος καὶ ἡ συντομία εἰς τὰ ἐκτελεστικά· καὶ ἐνὸς δὲ μόνου παραγγέλματος, ἐν χρήσει πρὸ πολλοῦ ὄντος, τὴν ἀλλαγὴν ἢ τακτικὴν δὲν παραδέχεται ἄνευ τῶν αἰτιῶν τούτων.

Ὁ δὲ λοχαγὸς κύριος Χαντζερῆς ἅπαντα τὰ πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐν χρήσει παραγγέλματα, οὐδενὸς ἐξαιρουμένου, δογματίζει ν' ἀποσκορακισθῶσι ὡς σόλοικα, μιζοβάρβαρα καὶ ἀσύντακτα, ἀντεισάγων ἕτερα σαφέστερα, ἐντονώτερα, συντομώτερα καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τακτικῆς καὶ γραμματικῆς συντεταγμένα, ὑπογραμμὸν ἔχων εἰς τοῦτο τοὺς ἀρχαίους, οἷον τὸν Αἰλιανόν, τὸν Ἀρρίανόν, τὸν Πολύβιον, τὸν Εὐνοφῶντα, τὸν Ἀσκληπιόδωρον, τὸν Ὀνήσανδρον, καὶ αὐτὸν τὸν Ὀμηρον. Ἀλλὰ πρῶτον οὔτε ἀσάφεια, οὔτε ἀτονία, οὔτε μακρολογία ὑπάρχει εἰς τὰ ἐν χρήσει παραγγέλματα, τοῦλάχιστον τοιαῦται, ὥστε νὰ δικαιολογῶσι τὴν ἀποσκοράκισιν αὐτῶν, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς πείρας τεσσαράκοντα ἐτῶν. Δεύτερον, τὰ ἀντεισαγόμενα εἶναι τοῦλάχιστον εὐληπτα; εἶναι σαφῆ; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· διότι τῶν πλείστων τῶν λέξεων, ἐξ ὧν συντίθενται ταῦτα, δὲν γίνεται οὔτε παρὰ τοῖς λογίοις χρήσις, ὅταν συγγράφωσιν· ὡς π. χ. δὲν γράφουσιν οὗτοι ἄλλαξον ποῦν, πάξ, ἰθύντωρ, πρὸς ποδί, πρὸς τὴν ἀπ' οὐρᾶς μεταβαλοῦ κ.τ.λ. ἀλλὰ γράφουσιν ἄλλαξον τὸν πόδα, σῆτε, ὀδηγός, παρὰ τὸν πόδα, στρέψον τὰ νῦτα. Πῶς δύνανται ἄρα

τοιαῦτα ὄντα τὰ παραγγέλματα νὰ γίνωνται καταληπτά καὶ νὰ ἦναι εὐμαθῆ εἰς τὸν στρατόν; Πῶς δύνανται προσέτι νὰ ἦναι σαφῆ παραγγέλματα, οἷον ὡς ἐν παραδείγματι τὸ ἐξῆς, τοιαῦτα δὲ εἶναι πολλά, «ἐπὶ τὸ δεῖνα τάγμα παρόρα», ἀντί τοῦ γαλλικοῦ «*tel bataillon de direction*», τοῦ δὲ Ἑλληνικοῦ «*Κατευθύνσεως τάγμα τὸ δεῖνα*». Τὸ παράγγελμα τοῦτο προαγγέλλει ὅτι μέλλουν τὰ τάγματα νὰ βαδίσωσιν ἐν παρατάξει ἵνα ἐνεργηθῶσιν ὅσα ὁ κανονισμὸς διατάσσει ἰδίως διὰ τὸ τάγμα τῆς κατευθύνσεως, ἰδίως δὲ καὶ διὰ τὰ λοιπὰ τάγματα. Τὸ παράγγελμα ἄρα τοῦτο εἶναι διττῶς γενικὸν ὡς ἀποτεινόμενον πρὸς ἅπαντα τὰ τάγματα, καὶ ὡς περιλαμβάνον πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ γενῆ πρὸ τῆς πορείας καὶ κατὰ τὴν πορείαν, ἐνῶ τὸ ἐπὶ τὸ δεῖνα τάγμα παρόρα εἶναι παράγγελμα μερικὸν ὡς μὴ ἀποτεινόμενον καὶ πρὸς τὸ τάγμα τῆς κατευθύνσεως, διότι δὲν δύναται νὰ παρορᾷ αὐτὸ ἑαυτό. Τὸ δὲ προσφιλές ἐνικὸν δεύτερον πρόσωπον δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα, διότι δὲν ἀποτείνεται τὸ παράγγελμα πρὸς μονάδα ἀλλὰ πρὸς ὑποσπιστὰς, τάγματάρχας καὶ διοικητὰς ὑπομεραρχῶν· προσέτι τὸ παρορᾷ συντάσσεται μετὰ τῶν προθέσεων εἰς καὶ πρὸς καὶ οὐχὶ μετὰ τῆς ἐπί. (Ἔορ. Ξενοφ. Κύρου Παιδεία, βιβλ. Ζ'. Κεφ. Α'. ἐδ. 4. «*Παρηγγύησε δὲ παρορᾷ πρὸς τὸ σημεῖον, καὶ ἐν ἴσῳ ἔπεσθαι*».)

Πῶς ἄρα δυνατόν τοιαῦτα παραγγέλματα νὰ ἦναι σαφῆ, καταληπτά τοῦλάχιστον εἰς τοὺς πλείστους τῶν στρατιωτικῶν; Πῶς εἶναι δυνατόν τοιαῦτα ὄντα νὰ τὰ μάθωσιν εὐκόλως, νὰ ἀπομάθωσι δὲ τὰ ἥδη ἐν χρήσει, τὰ ὅποια μυριάκις οἱ μὲν ἀπήγγειλαν, οἱ δὲ ἤκουσαν καὶ ἐξετέλεσαν; Μετὰ τὴν παραδοχὴν τοῦ γερμανικοῦ κανονισμοῦ τῶν γυμνασίων, ὅτε ὀλίγα τινὰ τῶν παραγγεμάτων ἐτροπολογήθησαν μόνον, δὲν ἤλλαξαν δὲ ἐντελῶς, συχνάκις ὑπέπεσον εἰς τὸ λάθος τοῦ νὰ ἀπαγγέλλω τὰ παραγγέλματα κατὰ τὴν ἀρχαίαν σύνταξιν, ἀκούσας διὰ τοῦτο τὴν μετ' ἀγανακτήσεως παρατήρησιν τοῦ δι-

οικητοῦ τοῦ τάγματος, Γερμανοῦ ὄντος, ὅτι δὲν ἠδυνήθη ἐτι μετὰ τοσοῦτον χρόνον νὰ μὴ συγχέω τὰ ἀρχαῖα παραγγέλματα μετὰ τῶν νέων. Δὲν εἶμαι δὲ βεβαίως μόνος ἐγὼ ὅστις ἔπαθον τοῦτο· ἀλλ' ἅπαντες οἱ ἀρχαῖοι ἀξιωματικοὶ οἱ ἀποκτήσαντες πολυχρόνιον ἔξιν τῶν παραγγεμάτων.

Τὰ κατὰ τὸν λοχαγὸν κύριον Χατζερῆν παραγγέλματα δὲν εἶναι σαφέστερα, ὡς ἀπέδειξα ἤδη ἐν παρόδῳ, θέλω δὲ ἀποδείξει ἐν ἐκτάσει ὅταν κατωτέρω ἐξετάσω ἐν ἕκαστον αὐτῶν. Ἄλλ' εἶναι τοῦλάχιστον διὰ τοῦτο συντομώτερα; οὐδόλως· ὡς καὶ κατὰ τοῦτο θέλω ἐξετάσει αὐτὰ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

Ἦθελον εἶσθαι ἀνεκτὸν ἴσως ἐὰν δὲν ὑπῆρχε στρατός, ἀλλ' ἐπρόκειτο νὰ σχηματισθῆ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ λοχαγοῦ κυρίου Χατζερῆ, νὰ γενῆ χρῆσις τῶν παραγγεμάτων αὐτοῦ· ἀλλ' εἶναι τόλμημα μέγα, ὑπάρχοντος ἤδη πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν στρατοῦ ἐξησχημένου διὰ τῶν νῦν ἐν χρήσει παραγγεμάτων, ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν εἰσαχθέντων ἐπὶ τῆς ἀρχηγίας τοῦ Φαβιέρου, οἷα τὸ Ἄρμ, τὸ Ἄλτ καὶ τὸ Μάρς, καί τινων ἄλλων ὀλιγαριθμῶν τροπολογηθέντων, ὡς προεῖπον, διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, καὶ διὰ καταληπτῶν, εἶναι, λέγω, τόλμημα μέγα νὰ ἀποβληθῶσι τὰ παραγγέλματα ταῦτα διὰ νὰ ἀντεισαχθῶσι νέα, καὶ ἐὰν ἤθελον εἶσθαι σαφέστερα ἐντονώτερα καὶ συντομώτερα· διότι ἐπὶ ἐν τοῦλάχιστον ἔτος, λέγω τοῦτο μετὰ πλήρους πεποιθήσεως, ὁ στρατός δὲν θέλει προφθάσει νὰ ἐξασκηθῆ μέχρι τοῦ μαθήματος τοῦ τάγματος, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ δὲν θέλουν ἀποκτήσει ἐντελῶς τὴν ἔξιν τῶν νέων παραγγεμάτων, ἀλλὰ θέλουν πολλάκις ἀπαγγέλλει ἀντὶ τούτων τὰ ἀρχαῖα, τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον θέλουν ἐννοῆσαι καὶ μάθει ἐκεῖνα ὡς ἐὰν ἦσαν κινεζικὰ ἢ περσικὰ. Ἄς ἀναλογισθῆ δὲ ἕκαστος τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, ἐὰν ἐν τῷ διαστήματι τοῦ χρόνου τούτου, πρὶν ἢ κατασταθῆ ὁ στρατός ἱκανῶς ἐξησχημένος ἐν τῷ πεδίῳ τῶν ἀσκήσεων, ἐπομένως πολὺ ὀλιγώτερον διὰ τὸ πεδῖον

τῆς μάχης; παρουσιασθῆ ἡ ἀνάγκη ἐκστρατείας. Ἐς ἀναλογισθῆ, λέγω, ἕκαστος ὅποια θέλει εἶσθαι ἡ κατάστασις τοῦ στρατοῦ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καὶ ὅτι οὔτε τῶν ἐφεδρῶν ἤθελε δυνῆσθαι νὰ κάμῃ χρῆσιν ἡ Κυβέρνησις, οὔτε τοὺς ἀφυπηρετήσαντας καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐνισχύσῃσι τὸν στρατὸν διὰ τῆς κατατάξεώς των ἤθελε δεχθῆ, διότι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἤθελον εἶσθαι ἄχρηστοι ἕνεκα τῆς ἀποβολῆς τῶν ἀρχαίων παραγγεμάτων.

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ αἷτια, δι' ἃ δὲν παραδέχεται ἡ τακτικὴ οὔτε ἐνὸς τῶν παραγγεμάτων τὴν ἀλλαγὴν ἢ τὴν ἀλλοίωσιν, ἐνῶ σήμερον προτείνουν νὰ ἀλλοιωθῶσι καὶ νὰ ἀλλαχθῶσιν ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἐν χρῆσει παραγγέματα φιλολογίας χάριν, ἐπιβιλλομένης ὀνοματολογίας ἀρχαίας ἐπὶ πραγμάτων καὶ κινήσεων, πάντῃ ἀλλοίωσιν κατὰ τε τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν πρὸς τὰ τότε πράγματα καὶ τὰς τότε κινήσεις, καὶ καθισταμένης οὕτω δυσλήπτου, ἀσαφούς, δυσμαθοῦς. Ἐς φροντισόμεν κάλλιον περὶ τῆς ὀρθότητος συντάξεως τῶν ἐγγράφων τῆς ὑπηρεσίας, μὴ ἔχοντες ὁμῶς τὴν οἴησιν ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ γενώμεν πρόδρομοι τῆς βελτιώσεως τῆς γλώσσης, τῆς προσεγγίσεως τῆ ἀρχαίας, δεικνύοντες οὕτω ἡμιμάθειαν μᾶλλον ἢ πολυμάθειαν, ἀλλὰ μιμούμενοι τὸ ὕψος τῶν λογίων, ἀκολουθοῦντες αὐτοὺς, καὶ οὐχὶ προτρέχοντες αὐτῶν. Πρὸ πάντων ὀφείλομεν γράφοντες νὰ γινώμεθα καταληπτοὶ πρὸς ἐκεῖνους ὑπὲρ τῶν ὁποίων γράφομεν.

Ὁ λοχαγὸς κύριος Χαντζερῆς, ὅστις ἀποκαλεῖ θρασεῖς καὶ ἀπαιδεύτους ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν ἐκεῖνους, οἵτινες, ὡς λέγει, ἐπέκρινον τοὺς κανονισμοὺς μεγάλων καὶ πεπαιδευμένων ἐθνῶν, καὶ δὲν παρεδέχθησαν αὐτοὺς ἀκεραίους, ὑπέπεσεν εἰς σφάλμα ὅμοιον καὶ πολὺ μεγαλῆτερον, θελήσας νὰ μεταβάλλῃ παραγγέματα ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἢν ἔχουσι καὶ τὰ γαλλικὰ, διότι δὲν ἐκφράζουσι τὸ πρᾶγμα,

ὡς ἐν παραδείγματι, «βήματος ἀλλαγὴν, βῆμα σημειωτοῦ» Ἀληθῶς δὲν ἀλλάσσεται τὸ βῆμα, δὲν σημειοῦται τὸ βῆμα, ἐπομένως τὰ παραγγέματα ταῦτα δὲν σημαίνουν κυριολεκτικῶς τὴν πράξιν ἀλλὰ καὶ γαλλιστὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν, διότι καὶ οἱ Γάλοι λέγουσιν *Changez le pas, Marquez le pas*, ἀλλάσσωσιν ἄρα τὰ παραγγέματα ταῦτα, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ αὐτολεξεῖ μεταγλωττισθέντα, ἐπικρίνει καὶ κατακρίνει οὕτω τὸν γαλλικὸν κανονισμόν, καὶ μέμφεται ἐκεῖνον, ὅστις μετὰ ὀρθοκευτικοῦ σεβασμοῦ, κατὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἰδίου, ἐξήγησε τὸν γαλλικὸν κανονισμόν.

Ἄλλ' ὅ,τι μοὶ φαίνεται παράδοξον εἶναι πῶς διέφυγε τὴν ὀξυδερκεῖάν του ἡ αἰτία δι' ἣν παραγγέματα μὴ ἐκφράζοντα τὸ πρᾶγμα ἔμειναν ἀναλλοίωτα, ἀθικτα, μολονότι ὑπάρχουν λέξεις γαλλικαὶ ἐξηγοῦσαι κυριολεκτικῶς τὸ πρᾶγμα, ἢ τὴν ἐνέργειαν; πῶς δὲν παρετήρησεν ὅ,τι καὶ κανονισμῶν νέων ἀσκήσεων συνταχθέντων πρὸ μικροῦ, ἐτηρήθησαν μολοντοῦτο τὰ ἀρχαιότατα ταῦτα παραγγέματα ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως; πῶς δὲν ἐνόησεν ὅτι τούτου αἰτία εἶναι τὸ τῆς τακτικῆς ἀξίωμα νὰ μὴ μεταβάλλωνται τὰ παραγγέματα γενόμενα ἅπαξ παραδεκτὰ ἐν τῷ στρατῷ. Ὁ δὲ λοχαγὸς κύριος Χαντζερῆς ἀπαιτεῖ ἀπάντων τῶν ἤδη παραδεγεμένων τὴν ἀποσκοράκισιν, καὶ δυσανασχετεῖ κατὰ τοῦ συντάκτου τοῦ προσωρινοῦ κανονισμοῦ τῶν ἀσκήσεων τοῦ πεζικοῦ, διότι τὰ συνταχθέντα ὑπ' αὐτοῦ παραγγέματα ἐκολοβώθησαν, ὡς λέγει, ἐν αὐτῷ, καὶ συναναμιγέντα μετὰ τῶν προτέρων ἐγένοντο μιζοβάρβαρα καὶ ἀσύντακτα.

Τοσαύτην ἐκφράζει περιφρόνησιν κατὰ τῶν προτέρων παραγγεμάτων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζει οὕτω, θεωρῶν τὴν ἀποβολὴν αὐτῶν ἤδη τετελεστημένην. Τοσαύτην δὲ ἀποστροφὴν κατ' αὐτῶν δεικνύει, ὥστε καὶ τὰ διὰ ῥήματος ἐκφραζόμενα παραγγέματα, καὶ ἔχοντα τὸ εἶδος πρὸ τοῦ γένους κατὰ τὰς

ἐντολὰς τῶν ἐν τῷ προοιμίῳ του μνημονευομένων συγγραφέων, ἐκφράζει οὗτος δι' ὀνόματος, καὶ πρὸς τὸ γένος πρὸ τοῦ εἴδους· ὡς π. χ. ἀντὶ τῶν παραγγελημάτων, βραχύνατε τὸ βῆμα, μακρύνετε τὸ βῆμα, λέγει βῆμα βραχὺ, βῆμα μακρὸν, ἀντὶ τοῦ δεξιὰ κλίνατε, λέγει κλίνον ἐπὶ δεξιὰ, τάσσω τὸ γένος πρὸ τοῦ εἴδους. Τὰς ἐντολὰς ταύτας τῶν ἀρχαίων τακτικῶν ἐτήρησεν ὁ συντάκτης τῶν ἐν χρήσει παραγγελημάτων ὅσον ἐπέτρεπεν αὐτῷ ἡ σαφήνεια, τὸ ἔντονον καὶ ἡ συντομία· διότι καὶ κάτοχος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἦτο, καὶ ἐνέκυψε τοσοῦτον εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων τακτικῶν, ὥστε τοὺς ἐνόησεν ἄριστα. Ὁ δὲ λοχαγὸς κύριος Χαντζερῆς, ἐν ᾧ ἀναφέρει ἐν τῷ προοιμίῳ του τὰ χωρία τῶν συγγραφέων τούτων, ὄχι μόνον δὲν συνέταξε τὰ παραγγελημάτα του κατὰ τοὺς ἐν αὐτοῖς κανόνας, ἀλλὰ καὶ ἀνέτρεψε τὰ κανονικῶς ὑπὸ ἄλλου συντεταγμένα. Ἄλλ' εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ἡ κατ' αὐτῶν ἀποστροφή του τὸν ὤθησεν εἰς τοσαύτην πρὸς τὰς ἐντολὰς τῶν ἀρχαίων ἀσέβειαν;

Ἰκανὰ νομίζω ὅσα εἶπον ἵνα παραστήσω τὰ αἷτια, τὰ ὀποῖα μ' ἠνάγκασαν νὰ ἐπιληφθῶ τῆς ἐπικρίσεως τῶν παραγγελημάτων τοῦ λοχαγοῦ κυρίου Χαντζερῆ· ἀνευ τοῦ φόβου μὴ γείνωσι παραδεκτὰ ταῦτα, δὲν ἤθελον ποτὲ συλλάβει τὴν ιδέαν νὰ ἐπικρίνω ἔργον πολλῶν κόπων, πολλῆς φροντίδος, καὶ ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν ἄξιον λόγου.

(ἀκο.λουθεῖ).